



Vevde bilde og annet

Velkommen til mitt Galleri!

Meldingsblad

Nummer 2 ❁ April 2024

I dette Meldingsbladet:

Sveriges eldste klesplagg Side 1 til 4

Mord? Side 5

Et mossigt funn Side 5 til 6

Sitatet Side 6 og 15

Magdalena Abakanowicz Side 7 til 15

Magdalena og Dag side 16

Om Abakanowicz-utstillinga Side 18

Besøk på Galleriet Side 19

Meldingsbladet

er laget og blir sendt deg av **Jo Gjessing**, Vormvikstubben 53.
2080 Eidsvoll.

E-post: jo@gjessing.as

Meldingsbladet blir sendt ut som e-post fire ganger i året (januar, april, juli, oktober) som en hilsen til venner og kjente — og til andre jeg tror kan ha interesse av det. Du kan òg lese det i Galleriet mitt på internettet, under seksjonen «Meldingsblad». Galleriet finner du på:

www.gjessing.as

Dersom du ikke ønsker å få Meldingsbladet, klikker du på «**avslutte abonnementet**» nederst på følge-e-brevet som dette Meldingsbladet er vedlagt.

Sveriges eldste klesplagg

En vakker dag i 1920 var **Johan Fredrik Klasson** og **Erik Rydberg** ute og gravde med spade i Hjortmossen på Gerumsberget i Östra Gerums socken i Västergötland, Sverige. Brott som det var oppdaget de noe som viste seg å være en gammel kappe fra Vikingetida. Gerumsmanteln er nå kjent som Sveriges eldste bevarte klesplagg. Den er på ca. 2,5 x 2 meter, vevd av ull og farget brun av myrvannet den lå i. Myra var den gangen som nå full av vann og inneholdt, som myrer flest, lite oksygen. Dette siste gjorde at den holdt seg godt gjennom titusenvis av år.

Hvilke farger hadde manteln?

Dette ytterplagget er altså fra eldre jernalder, òg kalt førromersk jernalder. På denne tida hadde jern tatt over etter bronse som material. Jern var lettere å bruke enn bronse til våpen og redskaper. I Gerumsmanteln er det en rekke små hull som en funderer på om kan være laget med våpen.

Det er ikke rart en blei vedig nyssgjerrige på Historiska Museet i Stockholm da de fikk vite om dette sensasjonelle funnet. Derfor sendte de prøver av plagget for analyse i laboratorier rundt om i Europa.

Noen svar har de allerede fått. Laboratoire de Recherche de Monuments Historiques i Frankrike, Textile Research i England och Royal Institute for Cultural Heritage i Belgija, har gitt opplysninger om fargespor som kan fortelle hvilke farger plagget opprinnelig hadde.

Moderne forskning viser at manteln blei vevd med naturfarget brun respektive hvit ulltråd. Tråden rundt mantelns ytterkanter har en gang vært naturfarget hvit.



▲ Hundtannsmønster i Gerumsmantelns opprinnelige fargekombinasjon. Tøy fra Vävmagasinet 2/06. (Foto: Andreas Hamrin/SHM/Historiska Museet).

Velkommen til mitt Galleri

Jeg vever i bildevevteknikk, sier jeg lager vevdde bilde, og kaller meg sjøl amatør bildevever. I noen grad kombinerer jeg dette med enkelt broderi og andre teknikker. I Galleriet mitt på Internettet (www.gjessing.as) viser jeg bilder jeg har vevd de siste åra. Jeg har malt bilder tidligere òg, og en del av disse bildene finner du i dette Galleriet. Galleriet er åpent fra morgen til kveld, natt og dag, året rundt, både røde dager i kalenderen og svarte, som det sømmer seg på Internettet.

Les meldingsbladene i Galleriet

Har du slettet det meldingsbladet du har fått fra meg, men likevel gjerne skulle ha sett det igjen? Tidligere nyhetsbrev kan du finne igjen i Galleriet, i den seksjonen som heter «Meldingsblad». ha sett det igjen? Fortvil ikke. Alle tidligere Meldingsblad kan du finne igjen i Galleriet, i den seksjonen som heter «Meldingsblad».

Spre ryktet

Kjenner du noen som kan være interessert i Galleriet og de bildene jeg lager, så kjenn deg fri til å spre ryktet. Minn dem gjerne på at de kan registrere seg som mottaker av Meldingsbladet ved å sende et e-brev til:

jo@gjessing.as

Hvor levde sauene?

I forskningsrapportene var det nevnt at fiber i manteln kom fra et annet dyr enn sau. På Historiska Museet blei de nysgjerrige på dette, og ba to av laboratorierne undersøke hvilke dyr som kan ha bidratt med med ull til manteln. I samarbeid med Center for Textile Research (CTR) i Danmark fikk Historiska Museet anledning til å undersøke hvor ullen kom fra, hvor sauene levde og beitet. Det gjør en ved at undersøke strontiumisotoper i manteln. Ullkvaliteten i manteln kallaes av fagfolk for Mouflon-type. Mouflon er en vill rase som stammer fra steinalderen. Rasen finnes i dag på Korsika och Sardinia.

Trådene snur i varp og innslag

Gerumsmanteln er oval i sin form. På langsiden vender trådene, noe som langt fra er uvanlig i vevnader. Men fordi kantene på manteln er borte, har ikke dette vært oppdaget før ganske nylig. Det som er uvanlig med Gerumsmanteln, er at trådene snur både i vapet og i innslaget. Det vanlige er at trådene i varpet har åpne ender, Dette henger sammen med at manteln hadde en rund form.

Vi veit nå at stoffet til manteln blei vevd på en rundvev, Vi kjenner òg prinsippet for hvordan dette er gjort. Men hvordan så veven ut? Det veit vi ikke. Det finnes idag mange ulike typer av vever, både horisontale og vertikale. Noen vevtyper har eksistert mer eller mindre uforandret i mange hundre år. Men sida vi ikke har funnet noen rester etter vevstoler, kan vi ikke si hvordan denne har sett ut. ■



▲ Vikingeplegg formet som et rektangulært sjal. Sånn kan Gerumsmanteln ha sett ut.(Foto: Handcrafted History)

Kaldere klima

Først trodde forskerne at Gerumsmanteln var fra bronsealderen, men nyere forskning har vist at den er fra omkring 200 fvt. Under overgangen fra bronsealder til jernalder blei temperaturen kaldere, og det kan være grunnen til at det var behov for så varme klær som dette. Bronealdern = 1700 fvt. - 500 fvt. Eldre jernalder = 500 fvt. - 550 evt, Yngre jernalder = 550 evt. - 1050 evt.

Kilde:

Genvägar till historien - Gerumsmanteln
<https://www.historiehuset.se/blog/genvagar-till-historien-gerumsmanteln>



▲ Gerumsmanteln,.

Inventarienummer 16719 hos Historiska Museet, Stockholm. (Foto: Gabriel Hildebrand/SHM).

Mantel

Over tysk, fra latin mantellum, egentlig «liten kappe».

Kilde:

Store norske leksikon.



▲ De trådene som er merket med farge, er varptråder som vender i vevnadens ytterkant. Dette låser hele trådsystemet fra å rakne. (Foto: Gabriel Hildebrand/Historiska Museet.)



▲ Disse fargemerkete trådene viser at manteln blei vevd på en rundvev. Trådene vender i vevnadens varpretning. (Foto: Gabriel Hildebrand/Historiska Museet.)

Gjerumsmanteln

«Den ovala manteln, 248 cm x 200 cm är vävd i ullgarn på tre eller fyra skaft i ett smårutigt mönster (liknande hundtand) av kypertkaraktär, vilket förvånat många, då kyperten ansågs ha ett senare datum för spridning till Norden.

De små stickhålen i manteln har gett upphov till teorin att mantelns siste ägare blev mördad.»ⁱ

Kilde:

Wikipedia

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Gjerumsmanteln>

Hundetannsmønster

«I ny og oppdatert versjon har det klassiske hundetannsmønsteret kommet tilbake i trendbildet. Mønsteret som vanligvis har blitt sett på som sofistisert og kanskje en smule konservativt har blitt trendy, moderne og en favoritt i gatemotebildet. Nå har nemlig mønsteret blitt forstørret, og gått fra lite og diskret til stort og overdimensjonert.»

Kilde:

Kvinner g klær

<https://www.kk.no/mote/slik-bruker-du-hundetannsmonster/>

Kilde:

Sveriges äldsta bevarade klädesplagg. Historiska Museet.
<https://handcraftedhistory.blog/tag/gerumsmanteln/>

Handicraft History
<https://handcraftedhistory.blog/tag/gerumsmanteln/>

Mord?

«Vid analyserna på 1920-talet fann man ett 30-tal centimeterlånga skårer i tyget. Dessa skador tolkade man som gjorda med en dolk eller ett svärd. Slutsatsen var att den person som haft manteln svept om sig, hade blivit huggen ett flertal gånger med ett eggvapen. De nyligen utförda analyserna vid Statens Kriminaltekniska Laboratorium bekräftar denna tolkning. SKL tillägger att huggen träffat i bröst, mage, rygg och hals och att våld av det slaget lätt kan ge upphov till livshotande skador. Vilket drama som en gång utspelades på Gerumsberget vet vi inte, någon kropp har inte påträffats i mossen. Det vi vet är att den människa som bar manteln blev allvarligt skadad. Var det ett "simpelt" mord eller är det spåren efter ett människooffer vi ser när vi betraktar manteln?» ■

Ett mossigt fynd

«En varm, solig dag i juni 1920. Johan Fredrik Klasson och Erik Rydberg bär sina redskap uppför Gerumsberget. De skulle upp till Hjortmossen på bergets platå för att bryta torv till eldning.

De båda männen börjar arbeta. Ganska snart stöter Johan Fredrik på en trädstam. Han bänder loss träet och hittar snart tre stenar som ligger prydligt tillsammans.

När han ger sig i kast med stenarna känner han plötsligt ett större motstånd i marken än vanligt. Johan Fredrik böjer sig ner och känner med handen att det är en bit tyg. Han har just hittat Gerumsmanteln.» ■



▲ De tre steinene som lå på Gerumsmanteln da de fant den.. (Foto: Falbygdens museum/Historiska Museet.

Kilde:

Gerumsmanteln
<https://www.falkoping.se/falbygdens-museum/upptack-falbygden/gerumsmanteln>

Han ropar på Erik och tillsammans vecklar de ut det

stora, tunge tyget. Att linda in saker i tyg har under långa tider varit ett vanligt sätt att förvara saker. Johan Fredrik och Erik tror kanske att de ska hitta något värdefullt, en skatt. Men ingenting hittar de. Det är bara tyget.

Att de hoppas på en skatt kan utläsas av den beskrivning Erik Rydberg senare ger till forskarna och som de återger enligt följande:

”**Tyget var hoplagt flerdubbelt till en trekant, vars alla hörn voro vikta nedåt. På grund av att tyget var hopvikt antog man, att det omslöt något föremål, men något spår härav kunde icke märkas, oaktat uppvecklandet företogs med stor försiktighet.**”

Erik tar med sig tygstycket hem och visar sin far, Axel Rydberg. Axel kontakter K. av Geijerstam på museet i Skövde som i sin tur ser till att manteln kommer till Historiska museet där den finns än idag. ■



▲ Bildet viser hvordan manteln var brettet sammen da den blei funnet.
(Foto: ATA/Historiska Museet).

Sitatet

«Kunnskap er ei avleiing frå verbet kunna; verbet å kjenna er i slekt. Å kunna vil me ofte seia er eit ord for å greia; få til. Slik sett avslører det at kunnskap og kunst òg er i slekt, sjølv om det første har med fag og vitskap å gjera, det andre handlar om kreativitet.

Eit vidt landskap av meining har altså opna seg.» ■

Sylfest Lomheim i avisa Klassekampen 15. juni 2022.

Kilde:

Gerumsmanteln
<https://www.falkoping.se/falbygdens-museum/upptack-falbygden/gerumsmanteln>

Magdalena Abakanowicz

Det er alltid spennende med vevere og andre tekstilkunstnere som går sine egne veger. Som bygger på tradisjonen, men utvikler tradisjonen videre på sin måte. Våre egne **Kari Skavland** og **Carin Wessel**, og den polske veveren og tekstilkunstneren **Magdalena Abakanowicz** (1930-2017) er eksempel blant mange på dette. Disse har vi tidligere presentert i dette Meldingsbladet, sistnevnte i januar-utgaven fordi Henie Onstad Kunstsenter på Høvikodden i Bærum utenfor Oslo da viste mange av de spennende arbeidene hennes.

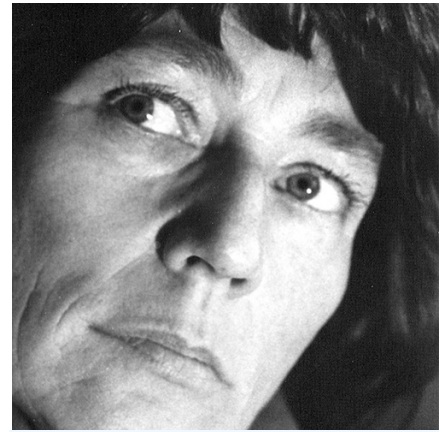
Magdalena Abakanowicz

Polisk vever og tekstilkunstner som levde fra 1930 til 2017. Hun studerte maleri ved kunsthøgskolen i Warszawa fra 1950 til 1955. Etter studietida jobbet hun først og fremst med veving og som tekstilkunstner. Abakanowicz brukte ofte materialer som sisal og hamp, og var en av de første som trakk tekstilene ned fra veggene og formet dem til skulpturer. Disse tekstilskulpturene, kalt «abakaner», er alle knyttet til den menneskelige figur eller sfære. Hun var en av Europas ledende tekstilkunstnere. Hun har lagd enorme tekstilskulpturer som har gjort henne verdensberømt.

Magdalena Abakanowicz var òg professor ved Kunstakademiet i Poznań i Polen fra 1965 til 1990, og var gjesteprofessor ved University of California, Los Angeles i 1984. Hun har hatt meget stor betydning for moderne veving og tekstilkunst, ikke minst for den norske. Betydelige arbeid fra hennes hånd er å finne i samlingen i Henie Onstad Kunstsenter på Høvikodden.

«På 1960- og 70-tallet skapte den polske kunstneren Magdalena Abakanowicz (1930-2017) banebrytende, ruvende skulpturer av vevd fiber,» skriver Henie Onstad Kunstsenter på nettstedet sitt i forbindelse med utstillinga «Floker av tråd og tau» som vi omtalte i forrige utgave av Meldingsbladet.

«Abakanowicz utviklet et personlig formspråk som er tett knyttet til kunstnerens forhold til natur, og til hennes egne barndomsminner i Polen, hvor hun vokste opp isolert på sin aristokratiske families eiendom langt inne i skogen. Abakanowicz var ni år da Polen ble invadert av tyskerne under andre verdenskrig. Samme år rykket Sovjetunionen inn fra øst for å ta sin del av landet. Familien ble fratatt alt de eide og den



▲ Magdalena Abakanowicz. (Foto: A. Starewicz/National Museum of Women in the Arts, Washington, USA).



▲ Magdalena Abakanowicz: Brun frakk, 1968. (Foto: Øystein Thorvaldsen / Henie Onstad Kunstsenter).

aristokratiske familiebakgrunnen måtte skjules da Abakanowicz studerte under det sovjetstøttede kommunistiske regimet i Warszawa på 1950-tallet,» skriver Henie Onstad Kunstsenter i forbindelse med utstillinga.

Og fortsetter: «Til tross for at hun levde under restriksjonene til kommunistregime, var Abakanowicz fast bestemt på å engasjere seg i global skala. Allerede før 1970 fikk hun internasjonal anerkjennelse for sine revolusjonerende installasjoner, og hun fortsatte å krysse jernteppet mer enn noen annen kunstner, og

deltok i hundrevis av utstillinger over hele verden. Magdalena Abakanowicz ble en stor kunstner i sin levetid, og arbeidene hennes er innkjøpt i museumssamlinger i USA, Europa og Asia.»

Veveren og tekstilkunstneren **Brit Fuglevaag** sa til NRK at vi kan se hennes påvirkning som en bred strøm i norsk tekstilkunst, fra hampvulva på syttitallet til **Hanne Friis'** enorme dongeriskulptur i 2014.

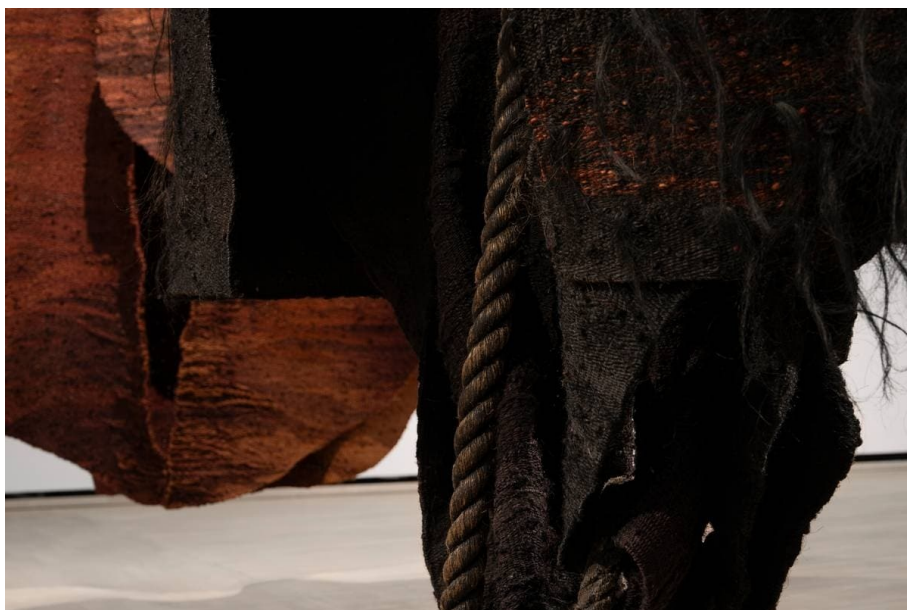
NRKs kunstkritiker **Mona Pahle Bjerke** skriver: «Det vi kan oppleve på Høvikodden, er hvordan de mektige stoffinstallasjonene spiller opp mot hverandre gjennom form, farge og material, og skaper forskjellige romopplevelser.

Det er så sanselig og taktilt at jeg må ta meg voldsomt sammen for ikke å ta på arbeidene.»

Og videre: «De store, vevde formene etterlikner ingenting spesifikt, men er likevel så igangsettende og rike på assosiasjoner. Jeg tenker på tunge klær, på draperier der noe skjuler seg bakenfor.

De bærer også på et vell av mulige naturassosiasjoner: En gyllen oval likner et enormt høstblad som vinden snart vil rive løs fra treet. En mørkebrun form med dype folder, får meg til å tenke på et stort hult tre. I de grove fibre dannes det huller, arr og sår.

I en skulptur er overflaten hard som stein, mens i en annen dannes det myke folder og det gror frem noe som likner hår, pels, eller kanskje vissent gress.»



▲ «Det er så sanselig og taktilt at jeg må ta meg voldsomt sammen for ikke å ta på arbeidene.» (Foto: Christian Tunge/Henie Onstad Kunststner/

Taktil

er noe som oppleves ved sanseintrykk gjennom huden, det vil si stimulering av berøringssansen. Fra fransk tactile, fra latin tactiles 'som kan berøres'.

Kilde:

Store norske leksikon



▲ Fra utstillinga på Høvikodden. (Foto: Henie Onstad Kunstsenter/NRK).



▲ Tidlig arbeid av Magdalena Abakanowicz, 4 Seated Figures, 2002 (Foto: National Museum of Women in the Arts, Washington, USA).



◀ Magdalena Abakanowicz 1965: Veggteppe. (Foto: Nasjonalmuseet).

Om kunstneren

Magdalena Abakanowicz begynte som kunstner med å prøve ut dekorative stoffer og malte tekstiler, men utvider seg snart til å inkludere skulptur og installasjonskunst. Noen av hennes siste vevde verk er over fem meter høye. Abakanowicz var opptatt av å bli omtalt som skulptør og hun ble en ledestjerne for de mange tekstilkunstnerne, som på denne tiden kjempet for at tekstil skulle vurderes på lik linje med maleri og skulptur.

NTB skriver: «Magdalena Abakanowicz utviklet et personlig formspråk som er tett knyttet til kunstnerens forhold til natur, og til hennes egne barndomsminner i Polen, hvor hun vokste opp isolert på familieeiendommen langt inne i de polske skogene. Til tross for at hun etter andre verdenskrig studerte og levde under restriksjonene til kommunistregimet, var hun fast bestemt på å engasjere seg i global skala. Allerede før 1970 fikk hun internasjonal anerkjennelse for sine revolusjonerende installasjoner. Hun krysset jernteppet mer enn noen annen kunstner og deltok i hundrevis av utstillinger over hele verden.

Magdalena Abakanowicz ble en stor kunstner i sin levetid, og arbeidene hennes er del av museumssamlinger i USA, Europa og Asia.»



▲ Magdalena Abakanowicz under installasjonen av utstillingen på Henie Onstad i 1977. (Foto: Henie Onstad arkiv/NTB)



▲ Magdalena Abakanowicz: Abakan Yellow 1967. (Foto: Norbert Piwowarczyk / National Museum in Poznan/NTB).

Moderne tekstilkunst

Kunsthistorikeren **Jorunn Haakestad** skriver: «Det er der det virkelig skjer og det er idet lyset man må se Abakanowicz.» I masteroppgaven sin om kunstneren skriver **Runa Boger**: «Utviklingen av den moderne tekstilkunsten kan sies å være knyttet til historien om moderne kunst og det moderne liv. Tekstilkunsten oppfylte et moderne behov om en abstrakt kunst i en visuell form som fungerte i det daglige liv.

Kunsthistorikeren **Virginia Gardner Troy** hevder at moderne tekstiler markerte et vendepunkt i kunsthistorien og fungerte som en katalysator for forandring, spesielt i utviklingen innen abstraksjon og

konstruktivisme. Denne utviklingen kom særlig til uttrykk i reformbevegelsen Arts and Crafts og på Bauhaus. I Polen skjer en tilsvarende prosess, dog på andre premisser.»

Og videre: «Sjokket etter første verdenskrig skapte en reaksjon på splittelsen mellom kunst og samfunn. I 1920-årene oppsto det tre bevegelser, som alle ønsket å tilpasse kunsten til tidens sosiale behov: surrealismen, konstruktivismen og Bauhaus.

Surrealismen ga uttrykk for en fri form for abstraksjon og var en inspirasjonskilde for blant annet Abakanowicz' første malte arbeider. Konstruktivismen (i polsk utforming), var viktig for Abakanowicz' tidlige eksperimentering i det tekstile uttrykket. Bauhaus fikk stor betydning for tekstilkunstens generelle progresjon, det innovative arbeid som fant sted ved skolen men også didaktisk.»

Bauhaus

Så skriver han om Bauhaus: «Opprettelsen av Bauhaus var en medvirkende årsak til oppblomstringen av en moderne tekstilkunst. Den tyske arkitekten **Walter Gropius** (1883-1969), leder for Bauhaus 1919-28, videreførte **Morris'** ideer. Bauhaus var et senter for eksperimentering og utforskning av tekstil, både industrielt og som kunstnerisk uttrykksmiddel.

Veveavdelingen var blant de mest produktive og banebrytende verkstedene på skolen. Bauhaus åpnet dørene for en mer ekspansiv dialog med industrien. Det førte til utvidet eksperimentering med ulike fibre, farging, tekstur, taktilitet, struktur og teknikk.»

Og om Polens eksperimentelle tekstilhistorie skriver han: «Revitaliseringen av den polske tekstilkunsten startet på begynnelsen av 1900-tallet i Krakow.

Dekorativ tekstilkunst hadde lang tradisjon, men landets vanskelige politiske situasjon gjennom hele 1700- og 1800-tallet førte til krise for tekstiltradisjonen. Kunstnerne var i opposisjon til 1800-tallets dekadente borgerskap og deres forfinede tekstiler. De søkte fornyelse i den polske folkekunsten i den hensikt å styrke den originale bondekulturen og utforske en ny nasjonal stil. To viktige faktorer som skapte et dynamisk miljø i Krakow var; kunstnerorganisasjonen ZPAP (Zwiazek Polskich Artystów Plastyków) som ble dannet i 1911 og Krakow-atelierene.

Krakow-atelierene ble etablert som et slags laboratorium i den hensikt å forske i relasjonene mellom teknikk, materiale og ornament. I bestrebelsen etter å finne et nytt formspråk søkte de

The Arts and Crafts Movement

er det engelske navnet på en bevegelse, og stilretning, som oppstod i 1860-1870-årene i England. Bevegelsen ville gjenreise kunsthåndverkets kvaliteter og var en idealistisk motreaksjon til industrialismen og dens «sjelløse» fabrikklagde produkter.

The Arts and Crafts Movement fikk raskt stor oppslutning blant håndverkere, designere og kunstnere i Europa, USA og Japan. Gamle håndverkstradisjoner ble løftet fram, og estetikken var inspirert av middelalderk ornamentikk og folkekunst.

Bauhaus

var en tysk skole for arkitektur, design og kunsthåndverk, opprettet av **Walter Gropius** (1883-1969). Bauhaus fikk stor betydning for industriell formgivning og for utvikling av funksjonalisme i arkitekturen.

Kilde:

Store norske leksikon

til det rustikke med håndspunnet og ujevnt garn og gamle plantefargeresepter. Det ble startet et program for å revitalisere polsk billedvev gjennom opprettelsen av skoler og institusjoner. Ønsket om å fornye den nasjonale vevekunsten førte til at tekstilundervisningen ble inkludert i programmet for de nyetablerte kunstakademiene i 1930-årene.²² Dermed fikk tekstilkunst status som akademikunst, i likhet med andre kunstformer..»

Ny epoke

Runa Boger fortsetter: «På midten av 50-årene skjedde politiske forandringer som ga støtet til en ny og revolusjonerende epoke for polsk tekstilkunst. Den polske stat ønsket å ta vare på særegen folketradisjon og håndverk og startet et program for å revitalisere polsk billedvev og dobbeltvev. Eksperimenteringen fra 30-årene ble videreført og skapte nye uttrykk som fikk internasjonal oppmerksomhet. Viktig innovativt arbeid skjedde på "Det eksperimentelle veveverkstedet" i Warszawa, etablert i samarbeid med kunstnerorganisasjonen ZPAP i 1951. Innehaveren av verkstedet var tekstilkunstneren og skulptøren **Maria Laszkiewicz** (1892-1981). På dette verkstedet er det Magdalena Abakanowicz utførte sine første, store vevde arbeider.

Den moderne polske tekstilkunsten tok utgangspunkt i folkekunsten og førte den videre slik vi gjorde i Norge. I Polen gjorde de det helt annerledes. Utviklingen i Norge var mer tuftet på enkeltkunstnere og ikke som kollektiv, politisk fornyelse av en kunstform,»

Norske kunstnere

Om norske kunstnere med utdanning i Polen skriver Runa Boger: «Polen ble en viktig bidragsyter for utviklingen av tekstilkunst som en autonom kunstform. Det nasjonale fremstøtet for fornyelse av polsk vevkunst i 1930-årene, hadde ført til at tekstil var opprettet som fag ved kunstakademiene. I Norge fantes det ingen akademiutdannelse for tekstilbasert kunst. Norske studenter søkte derfor utvekslingsstipend og dro til kunstakademiene i Polen. De skapte verk som fikk betydning for tekstilkunstens anerkjennelse og utvikling. Ikke bare representerte disse kunstnerne et nytt syn på tekstilkunsten, de fikk også holdningskapende betydning for kvinnelige kunstnere. **Brit Fuglevaag** og **Siri Blakstad** var studenter ved SKHS på slutten

Rustikk

betyr landlig og enkel. Av latin.

Kilde:

Store norske leksikon

av 1950- og begynnelsen av 1960-årene. Begge var fascinert av østeuropeisk kunst og kultur. Norsk ungdom var generelt lei USA og amerikansk cowboyfilm og søkte andre idealer. Det var forelesninger på universitetet om Øst-Europa. Filmene **Kniven i vannet** av **Roman Polanski** og **Aske og diamanter** av **Andrzej Wajda** gjorde inntrykk. I Universitetets aula leste **Dag Halvorsen** (1934-2007) polsk poesi. 107 Det var en type poesi som man ikke hadde hørt i Norge. Fuglevaag oppdaget at Polen var et veldig spennende kulturland. Landet var på den tiden nærmest et lukket område, bak jernteppet, og det meste som kom derfra var veldig annerledes enn vi var vant med i Norge. Det fantes ingen linje for tekstil på Statens Kunstakademi. Blakstad og Fuglevaag gikk i samme klasse på tekstilavdelingen på SHKS og de gikk på Kunstakademiet for å tegne. De ville inn på akademiet, men fikk/ hadde ikke lov. Så oppdaget Fuglevaag, gjennom artikkelen til **Alf Bøe** i Bonytt 1962, at det fantes billedvev på akademiet i Warszawa.» ■



▲ Magdalena Abakanowicz: Abacan Orange (Detalj). (Foto; Christian Tunge / Henie Onstad Kunstsenter.)

Sitatet

«De som ser det som sin oppgave å begrense kunsten, gjør det i virkelighetens navn. Kunst er til forargelse ved at den demonstrerer at ikke alt kan forstås, at det finnes noe som ikke faller på plass i systemet i det verdensbildet vi kaller «virkeligheten». I forhold til politikken, religionens eller økonomens språk, snakker kunstnerne, som Killingberg uttrykker det, «feil språk». Problemet er ikke at kunstens språk er feil, men at de rette språkene har brakt oss i en situasjon hvor den eneste løsning er mer produksjon, samtidig som det er ressursplyndring og overkonsumpsjon som er problemet. Kunst er ikke kommunikasjon, kunst er motstand mot den runddans av selvsagte sannheter som er massemediens virkelighet! Den største kunsten for oss alle er å prøve nye måter å føle, tenke og forholde oss til andre på.» ■

Andreas G. Lombnæs, professor emeritus i litteraturvitenskap,

Kilder:

Henie Onstad Kunstsenter
<https://www.hok.no/utstillinger/magdalena-abakanowicz-2>

Fullstendig overveldende
https://www.nrk.no/anmeldelser/anmeldelse_-_flokter-av-trad-og-tau_-av-magdalena-abakanowicz-ved-henie-onstad-kunstsenter-1.16623428

Magdalena Abakanowicz
<https://nmwa.org/art/artists/magdalena-abakanowicz/>

Banebrytende skulpturer vises i ny Magdalena Abakanowicz-utstilling på Henie Onstad
<https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/18003632/banebrytende-skulpturer-vises-i-ny-magdalena-abakanowicz-utstilling-pa-henie-onstad?publisherId=17847201>

Runa Boger: Magdalena Abakanowicz og Norge: Stilskaper eller frigjørende forbilde?
 Masteroppgave i kunsthistorie ved Universitetet i Oslo
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/24513/BogerxmasterxAbakanowicz.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Magdalena og Dag

I forrige Mediningsblad omtalte jeg utstillinga av Magdalena Abakanowicz' arbeid på Henie Onstad Kunstsenter på Høvikodden utenfor Oslo 27.10.2023 til 25.02.2024. Nå har utstillinga dessverre lukket dørene, og vi kan bare håpe på en gang å få beundre de storslåtte verkene hennes igjen ved et seinere høve. Nå har jeg vært der og sett utstillinga sammen med kunstsosiolog **Dag Solhjell**. Det var en spennende opplevelse av flere grunner:

■ Jeg har sett mange flotte fotografier av Magdalena Abakanowicz' arbeid i det siste. Noen av dem gjengir jeg i forrige og dette Meldingsbladet. Likevel var det noe helt annet å se dem i virkeligheten. Å se de svære dimensjonene de fleste av dem har. De rekker jo stort sett fra golv til tak i den store, relativt nye utstillingshallen. Å kunne studere i detalj hvordan kunstneren har vevd sammen ulltråd, sisal, hamp, tjukke rep, bomull, kunstig silke, «gull»-tråd og hestehår. Og å studere de fine, levende fargesjatteringene på alle verkene. Fargene og sjatteringene får en bare et visst inntrykk av på de beste fotografiene.

■ Utstillinga avslører at Magdalena Abakanowicz slett ikke bare var en eminent vever. Hun malte òg flotte bilde i blekk på papir. Det kan se ut som de, i alle fall ofte, er gjort med en vått-i-vått-teknikk. Noen av dem ser vi på veggen på Kunstsenteret.

■ Jeg har vært på Henie Onstad Kunstsenter før, i 1978, for å se de flotte gobelengene til **Jan Groth** (1913-2022). Den gangen stjal jeg meg til å løfte dem litt ut fra veggen for å se på baksida, hvordan han, eller egentlig kona, **Benedikte Groth**, hadde jobbet med dem. På denne Abakanowicz-utstillinga er jo svært mange av arbeida hengt opp under taket og en kan studere dem fra alle kanter. Og her var det ingen «baksida», sånn som på arbeida til ekteparet Groth.

■ En egen opplevelse var det å se utstillinga sammen med Dag Solhjell. Som kunstsosiolog nærmet han seg kunsten fra en akademisk synsvinkel, mens jeg var mer opptatt av uttrykket i arbeida og det vevtekniske. Med de to ganske ulike måtene å nærme seg kunsten på, følte jeg at vi utfylte hverandre på en veldig fin måte. Et eksempel: Jeg vever òg, på en enkel og upretensjøs måte. Dag har en av vevnadene mine, og han mente å

Sisal

er plantefibre fra bladene på sisalplanten som tas i bruk som tekstilfibre. Fibre av bladene på sisalagaven, *Agave sisalana*, fra Mexico, og av *Agave rigida* fra Venezuela er de som brukes mest.

Kilde:

Store norske leksikon

Hamp

er en ettårig art i hampefamilien. Fibre fra planten har mange bruksområder. Rusmiddelet cannabis utvinnes fra egne varianter av plantarten.

Kilde:

Store norske leksikon

Jan Groth

var en norsk-dansk tekstilkunstner, tegner og skulptør. Hans arbeider fremstiller en enkel linje, eller flere linjer i enkle komposisjoner, utført som skulpturer i bronse, som tegninger utført med fettstift, eller som monumentale billedtepper i gobelengteknikk.



▲ (Foto; Julie Hrnčirová / Studio Adakadabra / Henie Onstad Kunstsenter.)

se en påvirkning fra Abakanowicz i dem. Hvordan kan det ha gått til når jeg ikke en gang visste om henne før ha bad meg med på utstillinga? Jeg kan sjølsagt ikke si at det ikke

kan være tilfelle. Men den eneste forklaringa jeg kan se, er at hun har påvirket andre norske vevere og at jeg har sett og lært av det de har gjort. Spennede er det iallfall å diskutere sånne ting med Dag. Refleksjonene hans ga en egen dybde til kunstopplevelsen, ved sida av at han er en hyggelig fyr.

■ Kunstsenteret har utgitt ei flott bok i høve utstillinga. Den er det òg en fornøyelse å lese og bla i. Bla i, ikke minst for å se på alle bildene som dessverre en del er små og i svart-hvitt. Men det er òg detaljfotografer som viser mye av de interessante strukturene som vi ser til fulle i sjølve arbeida. Denne boka er så visst verdt pengene og spennende å ha og bli inspirert av i ettertid

■ Nevnes bør òg at Kunstsenteret viser en film på utstillinga. Den er òg meget interessant, ikke minst fordi den viser hvordan kunstneren jobber med arbeida sine. Blant annet hvordan hun henger dem opp under taket og jobber med dem hengende. Og noen ganger går inn i dem, bokstavelig talt. Filmen er på polsk og med polsk tale. Men for de av oss som ikke kan polsk, er den teksten på engelsk. For de av oss som heller ikke kan så mye engelsk gir det stort utbytte bare å se på bilda.

Lite sukk til slutt

Vi må takke Henie Onstad Kunstsenter og andre kunstmuséer fordi de viser moderne, nyskapende vevkunst. På den måten vil de inspirere norske vevkunstnere og fornye norsk vevkunst, Ikke fordi noen skal kopiere det andre har gjort eller gjør. Men for å inspirere og gi gode idéer. Men samtidig vil vi oppfordre muséene til å lage utstillinger der «små», lokale kunstnere får stille ut arbeidene sine. Her gjør kunstforeningene ofte en stor, verdifull innsats, Men vi savner at muséene òg gjør det samme. Da vil de inspirere vevkunstnerne og hjelpe dem fram i virksomheten sin. ■

Om Abakanowicz-utstillinga

... praktfull utstilling

Øyvind Storm Bjerke, Kunstavisen

Fullstendig overveldende

Mona Pahle Bjerke, NRK

Dette er kunstverk som ikke er ferdig sett med ett blick

Espen Hauglid, Morgenbladet ■

Besøk på Galleriet

MonsterInsight følger med i hvem som besøker i Galleriet og hva de er interesserte i. Nedenfor finner du noen få av de utallige resultatene de kommer til.



Kurven viser hvordan tallet besøkende varierer gjennom måneden fra 1. mars til 31. mars 2024. Den høyeste toppen kommer 9. mars, like etter at jeg hadde en annonse for Galleriet i Aftenposten.

1. 🇳🇴 Norway
2. 🇨🇳 China
3. 🇬🇧 United Kingdom
4. 🇩🇰 Denmark

De fleste besøkende kommer rimeligvis fra Norge. De landa det ellers kommer flest besøkende fra, ser vi til venstre. På topp i denne gruppa kommer Kina, Storbritannia og Danmark. Denne måeden var det ingen fra USA, men USA kommer andre måneder høyt opp.

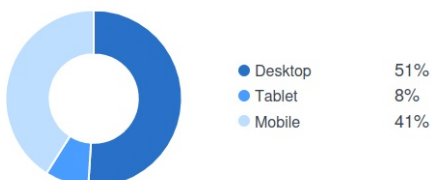


LAND	BRUKERE
Norway	25 ↓ 10,7 %
China	7 ↑ 133,3 %
United Kingdom	2 0,0 %
Denmark	1 -
Spain	0 ↓ 100,0 %
Ireland	0 ↓ 100,0 %
Sweden	0 ↓ 100,0 %

På en annen oversikt (over) får vi flere opplysninger. Etter Danmark kommer Spania, Eire og Sverige.



Interessant er det òg at 98 prosent av de som besøker Galleriet, gjør det for første gang. Bare 2 prosent har vært innom tidligere.



61 prosent av de besøkende bruker bærbar pc, mens 41 prosent bruker mobiltelefon. Bare 8 prosent bruker nettbrett. ■

MonsterInsight er det beste analysetillegget til WordPress som er motoren bak alleriet mitt.